

LETO 1992 – OČISTIMO SVOJ KRAJ, LETO 1993 – LETO TURIZMA

Leto 1993 je v republiki Sloveniji razglašeno za leto turizma. V našo deželo skušamo vnovič privabiti vsaj tiste turiste, ki so jo pred leti že obiskovali in spoznavali njene lepote. S predstavitvami na turističnih sejmih ponujamo tujcem znane turistične kraje in zdravilišča. Najnovejše raziskave turističnih povpraševanj pa so pokazale, da želijo gostje letovati v turistično manj znanih okoljih, v neokrnjeni naravi, z ljudmi, ki jim lahko na svojih domovih in kmetijah ponudijo nevsiljivo gostoljubje, pristnost in neposrednost.

Seveda z žalostjo ugotavljamo, da marsikje še zdaleč nismo pripravljeni na sprejem takega gosta. Veliko bo še potrebno narediti, da bodo naši domovi, njihova okolica in kraj v katerem živimo urejeni. Narava bo morala z našo pomočjo spet dobiti prvotno podobo neokrnjenega sveta.

V krajevni skupnosti Dolsko se zavemo nalog, ki jih bo potrebno v ta namen še opraviti. Za razvoj turizma kot edine perspektivne panoge v kraju, si že nekaj let prizadevamo člani turističnega društva in krajevne skupnosti. Vsako leto s čistilnimi akcijami odpravimo nekaj divjih od-

lagališč odpadkov, s pozivi krajanom pa skušamo urediti tudi stanovanjske hiše, kmetije, dvorišča in okolico.

Izredno dobrodošla je bila pobuda prizadevnih krajanov iz Laz, ki so se odločili očistiti divja odlagališča smeti in odpadkov na bregu reke Save. V soboto, 21. marca 1992 so že zjutraj začeli z zbiranjem odpadkov, ki jih nemarneži iz bližnje in daljnje okolice odlagajo na bregove reke. Na tovarnjaku se je iz ure v uro nabiralo vse do polomljenih kosov pohištva, nešteto PVC vreč odpadkov in še in še. Neuporabne hranilne knjižice, šolske zvezke in

pisemske ovojnice so posamezniki marljivo shranili, kot dokazilo lastnikom vseh nemarno in neodgovorno odvrgnenih odpadkov. Tik ob cesti, pri železniških zapornicah, se je nabralo lepo število starih avtomobilskih karoserij in »črne« tehnike, da o nešteti pločevinkah in steklenicah, odvrgnenih iz potniških vlakov, sploh ne govorimo. »Marljivi« delavci, ki čistijo železniško progo in breg ob njej, jih praviloma odvžejo kar sosedom čez cesto.

Turistično društvo in krajevna skupnost načrtujeta letos še nekaj podobnih akcij. V kraju se pojavlja vse več divjih odlagališč, večinoma v grapah, ki so last bližnjih kmetov. Upamo, da bomo z večkratnimi akcijami, pisnimi opozorili, opozorilnimi tablam in z veliko mero zavesti ljudi uredili in očistili našo dolino.

Seveda z delom pridnih rok ni mogoče storiti vsega. Mnogi načrti na tem področju so povezani tudi z denarnimi sredstvi. Ob ustrezni zakonodaji, ki bo ukrepala proti kršiteljem in sredstvi, namenjeni čistejšemu in urejenemu okolju, bomo naredili naš kraj privlačnejši in ljudje ga bodo vse raje obiskovali.

BOJAN HERMAN

INTERIER LINEA

OPREMA ZA VAŠ DOM

- zavese, karnise, čipke
- izdelki iz medenine
- plise, žaluzije, tende
- talne obloge, tapetništvo

Oblikovanje in izdelava
po naročilu

Kvaliteta v njeni najlepši obliki
Lj., Zaloška 47, tel.: 061/44 55 45

ODVOZ KOSOVNIH ODPADKOV

Letošnja akcija brezplačnega odvoza kosovnih odpadkov, ki jo že težko čakamo, bo v mesecu maju. Dobro izkoristite to priložnost.

1. KS MOSTE 14. 5. 1992
2. KS ZELENJA JAMA 14. 5. 1992
3. KS JOŽE MOŠKRIČ-CIRIL 15. 5. 1992
4. KS DUŠAN KVEDER TOMAŽ 15. 5. 1992
5. KS ŠMARTNO 18. 5. 1992
6. KS ZADOBROVA-SNEBERJE 18. 5. 1992
7. KS NOVO POLJE 18. 5. 1992

8. KS POLJE 19. 5. 1992
9. KS ZALOŠKA 20. 5. 1992
10. KS VEČE-ZG. KAŠELJ 20. 5. 1992
11. KS KODELJEVO 21. 5. 1992
12. KS ŠTEPANJA VAS 22. 5. 1992
13. KS SOTOČJE 22. 5. 1992
14. KS 25. MAJ 22. 5. 1992
15. KS SELO 25. 5. 1992
16. KS NOVE FUŽINE 25. 5. 1992
17. KS HRUŠICA-FUŽINE 26. 5. 1992
18. KS BIZOVNIK 26. 5. 1992
19. KS ZADVOR 27. 5. 1992
20. KS BESNICA 27. 5. 1992

GREMO V SOSTRO...

Sostro je zadnja vas na ravninskem delu desnega brega Ljubljane in se stiska med sostrškim hribom in potokom Dobrunjščica. Vas je zelo razpotegnjena. Naseljujejo jo tako kmetje kot delavci, v zadnjih letih pa je tu čedalje več priseljencev in nedomačinov.

Sostro je zelo staro naselje. Ljubljanski grofje Spanheimi so tu naselili svoje upravitelje posestev (ministeriala), ki so vasi dali tudi ime.

Prvič se ta kraj omenja že v 11. stoletju (1015) ob imenu Artolfa I. Scharfenberga (Ostrovharja-Svibenjskega), ki je imel kot ministerial ljubljanskih grofov Spanheimov na Kašelskem hribu nad dolino Besnice svoj grad. Iz imena Scharfenberg-Osterberg se je razvilo ime Sostro. Sostro je v svoji zgodovini v glavnem pripadalo gosposki z Ostrega Vrha, pa tudi drugim, saj je znano, da je tu imel svoja posestva tudi samostan Stična in pa gospodje Višnjegorski, ki so tu zgradili Cerkev Sv. Lenarta. Le-ta je bila podružnica župnije Šmarje z Dolenjskega. Leta 1736 je župnik Jakob Riffel iz Kovorja na Gorenjskem, ki je bil tukajšnji domačin (v Podmolniku je ohranjeno ime kmeta »pri Rifeljnu« in tudi s freskami poslikana hiša, v kateri je živel), je nakazal 1.500 goldinarjev za ustanovitev samostojnega vikariata. S tem denarjem in denarjem še nekaterih drugih dobrotnikov je bil v Sostrem leta 1753 ustanovljen samostojen vikariat, leta 1816 pa tudi samostojna župnija. Cerkev je posvečena Sv. Lenartu, zaščitniku jetnikov in živine, zlasti konj. Na Slovenskem je temu svetniku posvečenih preko 70 cerkva, zidali pa so jih predvsem v 15. stoletju iz

zaobljube tistih, ki so ubežali iz turškega ujetništva.

Prvotna cerkev je stala sredi pokopališča, 30 metrov vzhodno od današnje. Dolga je bila 20 metrov, široka pa 15 metrov. V velikem potresu 1895 je bila tako poškodovana, da je ni bilo moč popraviti. Novo po načrtih dunajskega arhitekta Avguština Neumayerja so zgradili leta 1898 za 76.133 goldinarjev in je 36 metrov dolga, 14 metrov široka in v presbiteriju 12 metrov visoka. V njej je umetniška slika Janeza Wolfa in Metzingerja iz leta 1780 in Egartova Zadnja večerja. Na cerkvi je spominska plošča, na zvonu pa imena vseh, ki so padli v prvi svetovni vojni.

Pred cerkvijo je bil leta 1900 ponovno postavljen kip Janeza Nepomuka, ki je stal nekdanj v graščini Turnau pod Urhom, nato pa v kapelici na Dobrunjski cesti, na križišču, kjer se zavije na Urh. Spomenik je prav gotovo eden najstarejših spomenikov naše občine. V bližini, prav tako pred cerkvijo, pa tudi od takrat, stoji precej velika lesena skulptura, posvečena Sv. Frančišku.

Cerkev je bila že od nekdanj središče dogajanj v vasi in kraju. Tako je bilo tudi tu. V neposredni bližini cerkve so leta 1912 zgradili Prosvetni dom, ki je dajal zatočišče telovadcem Orla in kulturnim

prirreditvam. Leta 1942 so ga požgali partizani, prav tako pa tudi gasilski dom, ki je bil zgrajen leta 1926 in leta 1946 ponovno obnovljen. Tu je bila na pobudo župnika Zupana leta 1923 ustanovljena ubožnica, ki je dajala zatočišče starim in onemoglim iz občine Dobrunje in Šmarja na Dolenjskem. Ubožnica je kraju veliko pomenila, ker je nadomeščala tako zdravnik kot lekarno in bolnico. Upravljale so jo sestre usmiljenke. Po vojni je bila leta 1946 nasilno ukinjena in v njej ustanovljena Obrtna zadruga, ki pa je že po nekaj letih propadla, sedaj pa je v njej trgovina Mercator.

Šola je bila ustanovljena leta 1869 in njen prvi ravnatelj Anton Bezeg ima na pokopališču v Sostrem lep spomenik. V bregu nad cerkvijo so našli tudi rimske žarne grobove. Ob Sostrški cesti je postavljen skromen spomenik talcem, ki so jih tu leta 1942 ustrelili Italijani.

Ob potoku Dobrunjščica, ki ima ime po srednjeveškem kosezu Dobrunu (Dobrunje), je vse do leta 1871 stalo več delavnic in stop (pri Tršlikarju, na Mrakovcah). Tu so izdelovali smodnik. Na Mrakovcah je še danes kraj, ki mu pravijo »purfeljnjica«. V 16. in 17. stoletju pa so tu in v Zadvoru stale strojarne ljubljanskega ceha kožarjev. Ob potoku je stalo več mlinov in žag, od katerih obratuje na vodni pogon le še žaga pri Petriču.

Sostro je po odhodu Francozov leta 1814 in po novi upravni razdelitvi leta 1817 spadalo pod občino Prežganje. Šele kasneje po novi upravni razdelitvi se je priključilo občini Dobrunje.

Nad vasjo, sredi cestnih serpentin, ki vodijo v Besnico, na kraju, kjer se pravi pri Rinežu (če si hotel tja z vozom, si ga moral riniti, odtod ime Rinež), je vse do leta 1955 stala hiša dimnica. To je izredno zanimiv ostanek kmečke arhitekture iz 18. stoletja, ki je imel samo en bivalni prostor za ljudi in živino. Sredi prostora je bilo ognjišče brez dimnika. Odtod tudi ime dimnica. To vrsto hiš je bilo po letu 1753 prepovedano graditi, vendar se je ohranila vse do 20. stoletja, ko je dokončno zatonila v pozabo.

V vasi stoji kapelica, posvečena Devici Mariji, ki pa že ovira promet skozi vas. Potrebno bi ji bilo najti ustrenejši prostor.

Kraj je bil tik pred drugo svetovno vojno že močno socialno razslojen. Veliko ljudi je bilo brez dela ali so bili le napol zaposleni v bližnjih industrijskih obratih, kamor so hodili peš ali pa se vozili s kolesi, čeprav je že tedaj ta kraj imel z Ljubljano avtobusno zvezo. Ker je bilo premalo zasluzka, so se ljudje bavili z vsem, predvsem pa so zahajali v gozd, ob Veliki noči pa so izdelovali velikonočne butarice, po katerih so tako Sostro kot ostale vasi znane daleč naokoli.

(se nadaljuje)
EDVARD SVETEK

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešeno križanko pošljite do 15. maja na naslov uredništva Naše skupnosti, Proletarska 1, 61110 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA

ZONA ORLOGA		TEOLOG	ČASOPISNI STIHI	ODRJEVNA DOMOVINA	DRŽAVA V HIMALAJ	VEZ. OKOLJ.	KOLARSKA DELAVNICA	REKA V VORAL-BERGU	GLAVNO MESTO KOREJE	REKA	PIVAČKA	DEL. RESIDE	AVANS	REKA V GRENOLBU	ELEMENT NOJE
	EDVARD GREG														
	POKRAJINA VITALU										KAVKOVA PRIPRAVA				
	OPVA KOZEL										IRKA TEROR. OROGAN. ZACIJA	DEL. GLE. DALJŠČA			
	TERME V S. ITALIJ											MARSL. M. RNE			
	NEKDAŠJI SNETOVNI BOKS. PIVAK														
	OPCA V GIBRAL-TARU														
	ATLETSKI KLUB														
	KRVOLOČNA ZIVAL														
	PREVOZNIK														
	SLOVANSKO Z. IME														
	IT. CASNIK LETOVŠČE V SVICI														
	ČAROVNIK														
	MEMOR. SAGEZ														
	GLAS. BENIK														
	37. INŽL. CRKA														
	SLOV. PESNICA (ILAJ TURIST. TOČKA NAD POSTOJNO														
	ČRKA NA PISALNEM STRIGU														
	KRAJ PRI TREBAJEM														
	KRAJ PRI OPATUJ														
	GL. MESTO ITALIJE														
	SLAVNI KIT. LIRIK V. E. ST.														
	LJUBSKA OBOR														
	SLAVNO YINO														
	PERLUŠKI DOLZLA														
	PERLUŠKI DOLZLA														

TRGOVINA
JOLLY

- ŠOLSKI PRIBORI
- DARILA, IGRAČE
- AVDIO KASETE ...

ZALOŠKA 38
61000 Lj. – MOSTE